

Två jurister samtalar om senare års praxis

Sofie Hermansson, SGI

Maria Paijkull, Front Advokater

2016-11-24

Begreppet verksamhetsutövare

Utgångspunkter för ansvar

Vad säger äldre praxis?

Senare års praxis – vad nytt?

Utgångspunkter för ansvar

- 10 kap. 2 § miljöbalken – bidragit till förorening.
- Principen om att förorenaren betalar.
- Efterbehandling utan att belasta statsbudgeten.
- Vad vet vi sedan tidigare?
 - Ø Det är verksamheten i sig som är central för ansvarets placering. Inte vem som faktiskt har förorenat.
 - Ø Fusion innebär att ansvaret följer med till det övertagande bolaget.
 - Ø Inkrämsöverlåtelse kan innebära övertaget ansvar.
 - Ø KKB som ej fortsätter förorena slipper ansvar.

Vad har MÖD bekräftat sedan sist?

- Inkrämsöverlåtelse innebär att ansvaret tas över, även om övertagaren inte själv förorenar.
- Det finns vissa begränsningar för när ett inkrämsförvärv medför ansvar.
- KKB som fortsätter förorena får ett ansvar.
- Faktisk och rättslig rådighet är avgörande.

Vad är nytt sedan sist?

- Organisationsnumret är avgörande.
- Moderbolag kan få ansvar för dotterbolags förorening.
- Ansvaret omfattar att undersöka samtliga, men också endast, de ämnen man bidragit till. Detta även om andra också kan ha bidragit till föroreningsituationen.

Sammanfattning

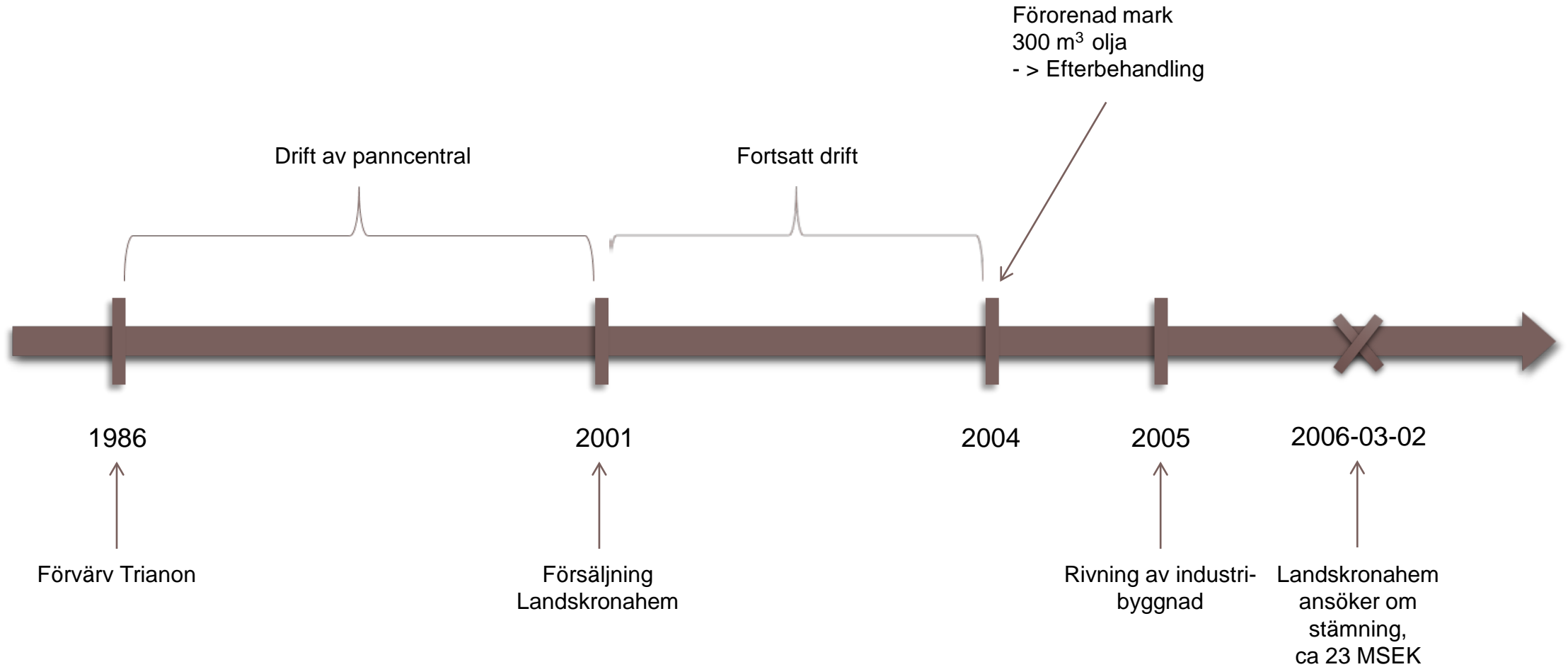
- Faktisk och rättslig möjlighet att vidta åtgärder mot störningar och olägenheter är avgörande för ansvar!
- Förhållandena i det enskilda fallet tillmäts stor betydelse.
T.ex. vem som ansvarar för underhåll och drift.
- Det är inte uteslutet att två eller flera fysiska eller juridiska personer kan anses vara verksamhetsutövare på samma gång.

Möjlighet att rikta regressanspråk

Landskronahem ././ Trianon

- Betydelsen av friskrivningsklausul i köpeavtal
- Fördelning av kostnader mellan solidariskt ansvariga verksamhetsutövare vid regresstalan

Landskronahem ./ Trianon

Landskronahem ./ . Trianon

MMÖD Mål nr M 7995-11, 2012-12-19

I överlåtelseavtalet friskrivningsklausul:

Köparen (Landskronahem) har uppfyllt undersökningsplikten, godtar fastigheten i befintligt skick.

Säljaren (Trianon) har infriat upplysningsskyldigheten och uppmanat Köparen att noga undersöka och besiktiga fastigheterna. Köparen friskriver Säljaren från allt ansvar avseende faktiska fel eller fel av vad slag det vara må.

Friskrivningsklausulens betydelse?

Landskronahem ./ . Trianon

MMÖD Mål nr M 7995-11, 2012-12-19, fortsättning

Mark- och miljödomstolen

Det egentliga avtalsområdet – överlåtelse av fast egendom och de obligationsrättsliga effekterna av denna handling

Inget uttryckligt förbehåll i friskrivningsklausulen att den även skulle omfatta eventuella framtida krav på sanering enligt 10 kap MB

Det offentlighetsrättsliga ansvaret för efterbehandling kan inte regleras i en generellt avfattad friskrivningsklausul

Talan bifölls

Landskronahem ./ Trianon

MMÖD Mål nr M 7995-11, 2012-12-19, fortsättning

Mark- och miljööverdomstolen

Friskrivningsklausulen gäller civilrättsligt parterna emellan

10 kap offentligrättslig karaktär och dess syfte – parterna förfogar inte fullt ut och i alla situationer över fördelningen av ansvar

Landskronahem ./ . Trianon

MMÖD Mål nr M 7995-11, 2012-12-19, fortsättning

Mark- och miljööverdomstolen

Tolkning ”omständigheterna i övrigt”

- Köpeavtalet och friskrivningsklausulen
 - Undersökningsplikten och utebliven reklamation
 - Genomförd sanering med för höga kvalitetskrav
- => Ej skäl för jämkning

Svårt att dela upp vem som medverkat till en förorening i vilken grad. Istället enkelhet och förutsebarhet – uppdelning av tid för verksamhetsdriften

Talan bifölls; Trianon ska ansvara för 15/18-delar och Landskronahem för 3/18-delar

Landskronahem ./ . Trianon

MMÖD Mål nr M 7995-11, 2012-12-19, fortsättning

Sammanfattning

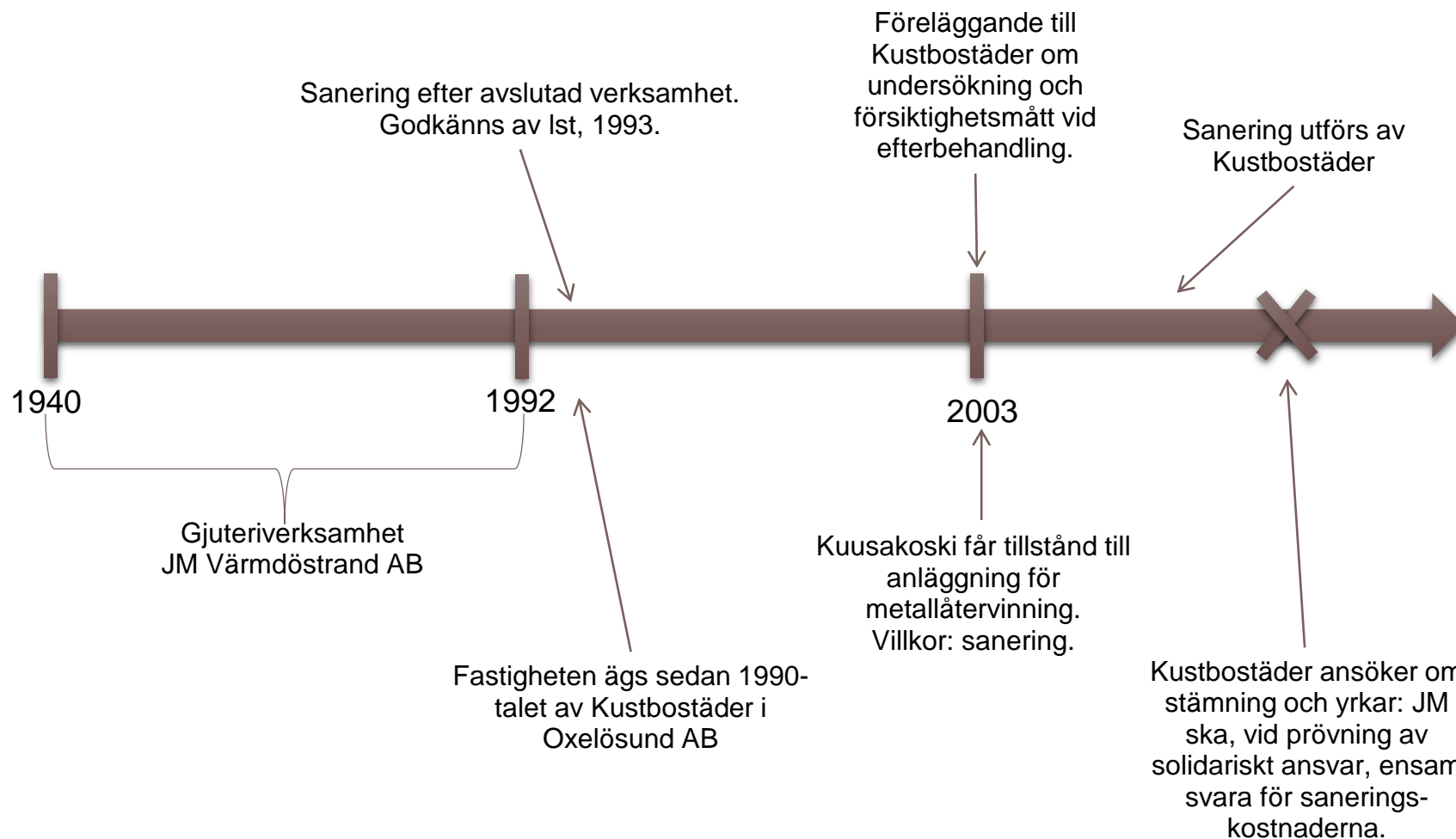
Friskrivningsklausul betydelselöst i offentlighetsrättsliga sammanhang

Men vilka signaler sänder domen ut gällande möjlighet att reglera ansvaret civilrättsligt?

Kustbostäder ./. JM Värmdöstrand

- Fördelning av kostnader mellan solidariskt ansvariga verksamhetsutövare vid regresstalan
- En fastighetsägares tillika exploatörs ansvar vid exploatering av fastigheten

Exploatörens ansvar, NJA 2012 s. 125

Kustbostäder ./ . JM Värmdöstrand

MMÖD Mål nr M 2626-14, 2015-01-16

Mark- och miljödomstolen

Prövning av målet i sak – fastställsetalan – yrkande: *JM ska ensamt svara för avhjälpandekostnaderna*

Ett tredje bolag, Gustavsberg Cerör AB, har bedrivit verksamhet under 5 år

Tolkning utifrån lagen om skuldebrev: Den som infriat en gemensam förpliktelse kan inte av de andra solidarena kräva mer än vad som löper på vederbörandes andel av ansvar.

Gustavsberg Cerör AB i likvidation. Dennes del ska, vid en regress, fördelas mellan övriga solidarer, inklusive den som har erlagt betalning

JM ska inte ”ensamt” svara för kostnaderna, utan en del ska även bäras av Kustbostäder

Käromålet ogillas

Kustbostäder ./ . JM Värmdöstrand

MMÖD Mål nr M 2626-14, 2015-01-16, fortsättning

Mark- och miljööverdomstolen

1) Fråga om nytt andrahandsyrkande

JM ska i förhållande till Kustbostäder, med de begränsningar som kan följa av 10 kap. 4 och 6 §§ miljöbalken, svara för den kvotdel av avhjälpandekostnaderna som är skälig

Två olika typer av prövningar

Andrahandsyrkandet betraktas som ett nytt yrkande. Ej tillåtet att framföra i högre rätt.

Yrkandet avvisas

Kustbostäder ./ . JM Värmdöstrand

MMÖD Mål nr M 2626-14, 2015-01-16, fortsättning

Mark- och miljööverdomstolen

2) Fråga om lämpligheten att föra en fastställelsetalan

Regressprövning ska avse vad solidarena faktiskt har betalat, ingen abstrakt ansvarsfördelning

Går inte att på förhand bestämma fördelning mellan verksamhetsutövare i avsaknad av utredning om tekniken för och omfattningen av avhjälpandet samt andra ansvarsbegränsande faktorer

Käromålet ogillas

Kustbostäder ./ . JM Värmdöstrand

MMÖD Mål nr M 2626-14, 2015-01-16, fortsättning

Sammanfattning

Käromålet ogillas på formella grunder

Efter 9 års processföring – tillbaka på ruta ett!

Omnämnda domar:

Instans/Ref. nr/Mål nr
KN B156/96 Karlstad Renhållning
MÖD M3001-12 Tärnsjön
MÖD M7133-15 Gamla deponier
MÖD M3657-16 Org.nr avgörande
MÖD M3940-16 Vu vid bensinstation
MÖD 2002:16 Lastbilen i Gällivare
MÖD 2003:127 Arvamet
MÖD 2006:36 Balticgruppen
MÖD 2008:14 Klippan KKB
MÖD 2011:24 NJ Innovation
MÖD 2013:28 Proton
MÖD 2013:36 Blaiken och Svärtråk
MÖD 2014:2 Falkvarv
MMÖD M7995-11 Landskronahem ./ . Trianon
MMÖD M2626-14 Kustbostäder ./ . JM Värmdöstrand
NJA 2012 s. 125 Exploatörens ansvar

Tack för oss!

Sofie Hermansson, Statens Geotekniska Institut (SGI)

E-post: sofie.hermansson@swedgeo.se

Telefon: 013-201 830

Maria Paijkull, Front Advokater AB

E-post: maria.paijkull@front.law

Telefon: 031-10 76 44/0709-20 73 91

FRONT ADVOKATER